

Korte studies in Mattheüs (67)

Johannes de Doper (14)

Elia

Aan Zacharias werd door de engel verteld dat Johannes voor de Messias uit zou gaan in de geest en de kracht¹ van Elia. Over Elia als de voorloper en Johannes de Doper in die functie is nogal wat verwarring. Ook onder de Israëlieten zelf. Was Johannes de Doper nu wel of niet de beloofde Elia? Daar gaan we in deze en de volgende studie een antwoord op zoeken.

Waar komt dat idee eigenlijk vandaan, dat Elia eerst moet komen voordat de Messias komt? Daar geloofde iedereen in. Na de verheerlijking op de berg waarbij Petrus, Jakobus en Johannes de Heere in een gezicht hadden zien praten met Mozes en Elia, vroegen zij Hem:

'Waarom zeggen de Schriftgeleerden dan dat Elia eerst moet komen?' (Mat. 17:10).

De Heere gaat niet tegen dit onderwijs van de Schriftgeleerden in. Hij bevestigt het en zegt met nogal cryptische woorden dat Elia zal komen en al gekomen is. Hierover zullen we het later nog hebben. Voor nu houden we het bij de boodschap die Hij Zijn discipelen meegaf, die dus in lijn was met de leer van de Schriftgeleerden:

'Jezus antwoordde en zei tegen hen: Elia zal wel eerst komen en alles herstellen. Ik zeg u echter dat Elia al gekomen is, en ze hebben hem niet erkend, maar ze hebben met hem gedaan alles wat ze wilden; zo zal ook de Zoon des mensen door hen lijden. Toen begrepen de discipelen dat Hij tot hen over Johannes de Doper gesproken had.' (Mat. 17:11-13).

Toen Johannes zijn bediening onder Israël was begonnen werd hem door priesters en Levieten gevraagd of hij Elia soms was. Die vraag kwam natuurlijk ook bij hen niet zomaar uit de lucht vallen. Zij geloofden stellig dat Elia eerst zou komen.

'En dit is het getuigenis van Johannes, toen de Joden priesters en Levieten uit Jeruzalem stuurden om hem te vragen: Wie bent u? En Hij beleed en ontkende het niet, maar hij beleed: Ik ben de Christus niet. En zij vroegen hem: Wat dan? Bent u Elia? En hij zei: Ik ben het niet. Bent u de profeet? En hij antwoordde: Nee. Zij zeiden dan tegen hem: Wie bent u, opdat wij antwoord kunnen geven aan hen die ons gestuurd hebben; wat zegt u van uzelf?' (Joh. 1:19-22).

Op deze vraag gaf Johannes het citaat uit Jesaja. Daar hebben we het eerder al over gehad.

Johannes geeft hier dus in heel duidelijke bewoordingen aan dat hij Elia niet is. Terwijl de Heere op de vraag van Zijn discipelen zei dat Johannes Elia wél was. Hoe zit dat? Johannes heeft toch niet gelogen? En met zijn citaat uit Jesaja 40 van de stem van de roepende in de woestijn hint hij welzeker op het feit dat hij de aangekondigde voorloper van de Messias zou zijn.

Het antwoord op deze schijnbare tegenstrijdigheid zijn de woorden 'in de geest en de kracht van Elia' in Lukas 1:17. Er was simpelweg nooit voorzeggd dat Elia als persoon terug zou keren om de voorloper van de Messias te zijn. Dat is in de interpretatie van de Heere Zelf niet de betekenis van

¹ Door het stijlfiguur Hendiadys kunnen we deze woorden lezen als 'de krachtige geest van Elia'. Het stijlfiguur legt de klemtoon op de kracht van Elia's geest.

Maleachi 4:5. Dat leert ons iets over hóe de Schriften uit te leggen. De profetie van Maleachi is nooit bedoeld om te voorspellen dat Elia in hoogst eigen persoon terug zou keren om zijn profetenambt onder Israël opnieuw op zich te nemen. Het is overigens maar de vraag of de Israëlieten in de dagen van de Heere Jezus dat zelf zo begrepen hadden. Zij wisten immers dat Johannes de Doper de zoon van Zacharias en Elizabet was. Hij had jaren onder hen gewoond. Ze begrepen heus wel dat Johannes niet een of andere reïncarnatie van Elia was en al helemaal niet een Elia die uit zijn graf was opgestaan of uit de hemel was weergekeerd en een lichaam van vlees en bloed aangenomen had om het volk tot bekering te manen.

Als Maleachi profeteert dat God hen de profeet Elia zou zenden (Mal. 4:5), de engel die voor Hem de weg bereiden zou (Mal. 3:1), bedoelde hij dat er een profeet op zou staan in de geest en de kracht van Elia, of dus in de krachtige geest van Elia. We kunnen niet ontkennen dat Elia een uitzonderlijke profeet in Israël was. Zijn machtige getuigenis in de dagen van de verdorven koning Achab die het hele volk, onder invloed van de nog verdorvener Izebel, van de dienst van de Heere wegvoerde naar de dienst van Baäl, stelt het getuigenis van de meeste andere profeten in de schaduw. Op zijn woord werd de hemel drie en een half jaar als koper en viel er geen druppel regen. Geheel alleen stond hij tegenover vierhonderd vijandige profeten van een afgodische religie en gaf God op heel kennelijke wijze goedkeuring aan zijn prediking. (1 Kon. 17, 18).

In het wonder op Karmel zien we wat we moeten verstaan onder het terugbrengen van het hart van de vaders tot de kinderen en het terugbrengen van het hart van de kinderen tot de vaders. Een algehele bekering van het volk om de ware en levende God te dienen. Dat was de prediking van Elia en dat was de profetie van Maleachi 4:6.

Als we begrijpen dat Johannes niet de werkelijke Elia van vlees en bloed was, maar een profeet in de geest en de kracht van Elia, wordt al dat gespeculeer over de namen van de twee profeten in Openbaring 11 ook een hele zinloze kwestie. Ontegenzeggelijk herkennen we in deze twee getuigen eigenschappen van Mozes en Elia (Opb. 11:6), maar we hebben er geen enkel Schriftuurlijk bewijs voor dat deze twee grote mannen Gods daadwerkelijk in vlees en bloed in de dagen van een andere Izebel (Opb. 2:20-22) hun getuigenis zullen geven. Zij komen in de geest en de kracht van Mozes en Elia. Zij zullen een gelijksoortig getuigenis geven als hun grote voorgangers in vergelijkbare dagen als in de tijden van Achab en Izebel.

Ja, Elia zal wel eerst komen en hij is gekomen, maar niet onder zijn eigen naam! Johannes was zijn naam. Johannes kwam in de geest en de kracht van Elia.